

4. Тимченко Л.Д. Міжнародне право : [підручник] / Л.Д. Тимченко, В.П. Кононенко. – К. : Знання, 2012. – 631 с.
5. Зеленская С.Ю. Международное (публичное) право : [практикум] / С.Ю. Зеленская. – Хабаровск : Изд-во ДВГУПС, 2012. – 123 с.
6. Ковалькова Е.Ю. О принципах партнерства и сотрудничества (на примере взаимоотношений России и Европейского Союза) / Е.Ю. Ковалькова // Российский юридический журнал. – 2005. – № 3. – С. 57–62.
7. Бобров Р.Л. О понятии основных принципов международного права / Р.Л. Бобров // Советский ежегодник международного права, 1958. – М. : Наука, 1959. – С. 502–506.
8. Карпенко Н.Н. Императивные нормы (jus cogens) и их воплощение в международных договорах / Н.Н. Карпенко // Советский ежегодник международного права, 1970. – М. : Наука, 1972. – С. 204–210.
9. Талалаев А.Н. Об основных принципах международного права / А.Н. Талалаев // Советский ежегодник международного права, 1958. – М. : Наука, 1959. – С. 513–515.
10. Камаровский Л.А. Международное право / Л.А. Камаровский. – М. : Общество взаимопомощи студентов-юристов Москов. ун-та, 1905. – 118 с.
11. Стоянов А.Н. Очерки истории и догматики международного права : лекции, чит. в 1873/74 акад. году в Харьк. ун-те / А.Н. Стоянов. – Х. : Унив. тип., 1875. – 742 с.
12. Симсон Э.О. О невыдаче собственных подданных. Международно-правовое исследование Э. Симсона / Э.О. Симсон. – Спб., 1892. – 420 с.
13. Конвенция по борьбе с подделкой денежных знаков от 20.12.1929 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_589.
14. Даневский В.П. // Юридический вестник. Издание Московского юридического общества. – 1880. – Том IV. – № 5. – С. 116–141.
15. Буткевич В.Г. Міжнародне право. Основи теорії : [підручник] / В.Г. Буткевич, В.В. Мицик, О.В. Задорожній ; за заг. ред. В.Г. Буткевича. – К. : Либідь, 2002. – 608 с.
16. Бородин С.В. Международное сотрудничество в борьбе с уголовной преступностью / С.В. Бородин, Е.Г. Ляхов. – М. : Международные отношения, 1983. – 200 с.

ЄРМАК О. В.,

аспірант кафедри кримінального права,
кримінально-виконавчого права і кримінології
(Національна академія прокуратури України)

УДК 343.2/7

КОНФІСКАЦІЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ В ПЕРІОДИ РАДЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ Й У СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті досліджується генеза конфіскації в кримінальному праві України в періоді радянської державності й сучасності. На основі аналізу історичних документів виявлено тенденції розвитку конфіскації майна в кримінальному праві та законодавстві України. Сформульовано відповідні висновки.

Ключові слова: загальна конфіскація майна, повна конфіскація майна, часткова конфіскація майна, спеціальна конфіскація, конфіскація майна щодо юридичних осіб.

В статье исследуется генезис конфискации в уголовном праве Украины в периоды советской государственности и современности. На основе анализа исторических документов выявлены тенденции развития конфискации имущества в уголовном праве и законодательстве Украины. Сформулированы соответствующие выводы.

Ключевые слова: общая конфискация имущества, полная конфискация имущества, частичная конфискация имущества, специальная конфискация, конфискация имущества в отношении юридических лиц.

The article examines the genesis of the confiscation of criminal law in Ukraine during the Soviet statehood and modernity. Based on an analysis of historical documents identified trends in the development of confiscation of property in criminal law and legislation of Ukraine. The proper conclusions and suggestions are prepared.

Key words: *general confiscation of property, total confiscation of property, partial confiscation of property, special confiscation, confiscation of property in respect of legal entities.*

Вступ. Дослідження в науці кримінального права підтверджують, що явища і процеси, які в ньому протікають, можуть повторюватися, змінюватися або трансформуватися в нові форми. Коріння сучасного стану кримінально-правового регулювання інституту конфіскації слід шукати в минулому, яке через відображення в сучасному спрямоване в майбутнє. Інститут конфіскації майна є традиційним для вітчизняного кримінального законодавства, але поява нових форм конфіскації потребує погляду на сучасність через призму минулого, що надасть можливість кинути гостріший погляд на сучасні проблеми й оцінити їх на фоні перетворень, що відбулися в системі засобів кримінально-правового характеру.

Конфіскацію майна як засіб кримінально-правового в різний час досліджували у своїх працях українські та зарубіжні вчені, зокрема М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, І.М. Гальперін, Н.О. Гурторова, В.М. Дрьомін, В.К. Дуюнов, О.Ф. Кістяківський, О.С. Костромін, В.М. Куц, М.І. Панов, В.О. Пімонов, М.С. Таганцев, В.О. Уткін, О.Л. Цветинович, П.В. Цимбал, І.Я. Фойницький, П.Л. Фріс, О.І. Шинальський, П.С. Яні й інші.

Постановка завдання. Метою статті є історико-правовий екскурс у процес трансформації інституту конфіскації, що відбувався в кримінальному законодавстві України в періоди радянської державності й сучасності.

Результати дослідження. У період становлення радянської влади конфіскація майна була формою експропріації капіталістичної власності. Вона сприяла поверненню майна буржуазних елементів у колективну власність, які чинили активний або пасивний опір радянській владі. Конфіскації підлягали приватні підприємства, землі, основні засоби виробництва різних галузей промисловості. Підлив економічної основи противників режиму був основним засобом утвердження нової влади до кінця періоду воєнного комунізму (1917–1921 рр.).

Після закінчення проведення політики воєнного комунізму зникла необхідність у застосуванні конфіскації майна як форми експропріації приватної власності. Водночас вона продовжувала застосовуватися за кримінальні злочини.

Пунктом «і» ст. 25 Керівних основ із кримінального права РСФРР від 12.12.1919 р. передбачалася повна або часткова конфіскація майна. У керівних основах не закріплювалося офіційне визначення конфіскації майна [1].

Уперше офіційне визначення конфіскації майна в радянському законодавстві було сформульовано в ст. 3 Декрету РНК РСФРР від 16 квітня 1920 р.: «Конфіскацією вважається безоплатне примусове відчуження державою майна, що знаходиться у володінні приватних осіб і громад». Відповідно до вимог ст. 11 Декрету, конфіскації не підлягали предмети домашнього побуту й предмети професії та виробництва [2].

Декретом РНК РСФРР «Про конфіскацію усього рухомого майна громадян, що втекли за межі республіки або переховуються до сьогоднішнього часу» від 19.10.1920 р. передбачалось, що все майно осіб, які втекли за межі республіки, підлягало конфіскації [3].

Згідно з Декретом РНК РСФРР від 28.03.1921 р., конфісковувалося майно громадян, які добровільно пішли з контрреволюційними військами [4].

23 серпня 1922 р. Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом було затверджено Кримінальний кодекс Української СРР (далі – КК УСРР) і введено в дію з 15 вересня 1922 р. КК УСРР 1922 р. – перший кодифікований закон УСРР, майже повністю збігався з відповідним Кримінальним кодексом РСФСР 1922 р. (далі – КК РСФСР) [5, с. 296–298; 6].

КК УСРР 1922 р. закріплював повну й часткову конфіскацію майна, яка могла призначатися як основне, так і додаткове покарання. Відповідно до ч. 1 ст. 38 КК УСРР 1922 р., конфіскація майна полягала в примусовому безоплатному відчуженні на користь держави всього або точно визначе-

ного судом майна засудженого, за винятком необхідних для засудженого та його сім'ї предметів домашнього вжитку і таких, що слугують засобом для існування засудженого та його сім'ї, інвентарю дрібного, кустарного або сільськогосподарського виробництва, необхідного для професійної роботи засудженого, а також за винятком продуктів харчування, необхідних для особистого вживання засудженим і членами його сім'ї, на строк не менше ніж шість місяців. КК УСРР 1922 р. передбачав конфіскацію майна за вчинення контрреволюційних злочинів, злочинів проти порядку управління, службових, господарських, майнових, військових злочинів і за злочини проти особи. Ст. 50 КК УСРР 1922 р. дозволяла застосовувати конфіскацію майна навіть у випадку, коли вона не була передбачена в санкції статті. Крім того, КК УСРР 1922 р. передбачав також спеціальну конфіскацію, тобто конфіскацію знарядь або предметів злочину (наприклад, ст. 190 КК УСРР 1922 р. передбачала кримінальну відповідальність за фальсифікацію, у санкції вказувала на конфіскацію фальсифікованих предметів).

31 жовтня 1924 р. було прийнято «Основи кримінального судочинства СРСР і союзних республік», на основі яких надалі приймалися КК РРФСР (1926 р.) і КК УСРР (1927 р.).

КК РРФСР 1926 р., як і КК УСРР 1922 р., у початковій редакції передбачав конфіскацію майна як вид покарання, яке суд міг приєднати до будь-якого іншого покарання за вчинення будь-якого злочину. Ця позиція законодавця зазнала критики криміналістів. У зв'язку з прийняттям 28 березня 1927 р. зведеного закону «Про реквізицію і конфіскацію майна», застосування конфіскації обмежилося випадками спеціально передбаченими статтями Особливої частини КК РСФРР.

Згідно з постановою ЦВК і РНК СРСР «Про обмеження конфіскації по суду», до ст. 25 Основних засад кримінального законодавства СРСР і союзних республік було внесено зміни, відповідно до яких конфіскація майна як основна й додаткова міра соціального захисту (покарання) застосовувалась лише в точно перерахованих у законі випадках злочинів державних, військових, найважливіших службових і господарських, а також в інших випадках, установлених у порядку законодавства СРСР. Зміни також було внесено до ст. 25-1 основних засад кримінального законодавства СРСР і союзних республік, якими розширювався перелік майна, що не підлягало конфіскації.

Кількість статей, що передбачали в санкції конфіскацію майна, у КК РСФРР 1926 р. було скорочено до 39. Але надалі, унаслідок унесених змін і доповнень, кількість таких статей збільшилось до 60, з них більше ніж 80% стосувалось складу контрреволюційних, військових, особливо небезпечних та інших злочинів проти порядку управління. Конфіскація передбачалась як за особливо тяжкі, так і за злочини невеликої тяжкості. Лише 43% злочинів, за скоєння яких була передбачена конфіскація майна, можна зарахувати до категорії корисливих. Як доповнення до розстрілу конфіскація завжди була повною; як доповнення до позбавлення волі вид конфіскації, як правило (у 71% випадків), визначався судом, санкції рідко передбачали повну чи часткову конфіскацію (15% і 14%, відповідно) [7, с. 120–121]. Конфіскація закріплювалась переважно водночас із такими мірами, як розстріл і позбавлення волі на певний строк. Отже, сфера застосування конфіскації майна як покарання залишалась значною.

У період розробки проекту «Основи кримінального законодавства СРСР і союзних республік» 1958 р. існували різні точки зору щодо долі конфіскації майна, загалом аж до її виключення із кримінального законодавства. У результаті дискусій конфіскацію майна вирішили залишити в кримінальному законодавстві союзних республік як додаткове покарання, що застосовувалось за вчинення державних і тяжких корисливих злочинів у випадках, прямо передбачених у санкціях кримінально-правових норм. Кількість санкцій, що передбачали конфіскацію майна як покарання, було скорочено.

КК УРСР 1960 р. (з 1991 р. – КК України) передбачав конфіскацію майна у 37 випадках за 32 статтями (близько 12,2% наявних у КК) [7, с. 121]. Згідно з ч. 1 ст. 35 КК УРСР 1960 р., конфіскація майна полягає в примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке є особистою власністю засудженого. Якщо конфіскується частина майна, то суд повинен був указати, яка частина майна конфіскується, або перерахувати предмети, що конфіскуються. У додатку до КК УРСР 1960 р. містився перелік майна, що не підлягало конфіскації.

При умовному засудженні конфіскація майна, на відміну від КК УСРР 1927 р., не застосовувалась. Конфіскація майна за КК УРСР 1960 р. встановлювалась за державну зраду, терористичний акт, шпигунство й інші злочини.

КК УРСР 1960 р. передбачав, крім загальної конфіскації в низці санкцій статей Особливої частини, також конфіскацію предметів (наприклад, ст. 211 КК України за ввезення, збут і розпов-

судження порнографічних предметів передбачала конфіскацію цих предметів). У зв'язку з цим у науковій спільноті постало питання про правову природу такого засобу кримінально-правового реагування. Думки вчених розділилися. Одні науковці вважали, що такий засіб реагування на злочинні вияви є додатковим покаранням [8, с. 101], інші – спеціальна конфіскація є кримінально-процесуальним інститутом [9, с. 130], треті додержувались думки, що спеціальна конфіскація може бути як кримінальним, так і кримінально-процесуальним засобом [10, с. 249].

Конфіскація майна в кримінальному законодавстві України в період з прийняття нового КК України до набрання чинності Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» від 18.04.2013 р. (2001 – 19 жовтня 2013 рр.)

Під час розроблення Проекту нового КК України низка вчених-криміналістів категорично заперечували проти включення конфіскації майна до системи покарань, тому пропонувався й варіант про виключення ст. 48 Проекту КК, де було вказано на конфіскацію як на вид покарання [11, с. 175]. Так, на думку М.І. Бажанова, основні аргументи на користь такого рішення зводилися до такого:

1) цей вид покарання характерний для класового суспільства і держав із тоталітарним типом правління, цивілізоване кримінальне право такого виду покарань не знає. У Франції, наприклад, вона була скасована після Великої Французької революції в 1790 р., у Пруссії як одній із впливових держав Німеччини до її об'єднання – після революції 1848 р., зокрема в 1850 р.;

2) конфіскація майна безпідставно вражає право приватної власності й суттєво торкається майнових та особистих прав членів сім'ї засудженого, які безвинно страждають у такому випадку [11, с. 175; 12, с. 391].

Незважаючи на такі заперечення, Верховна Рада України все ж таки вирішила залишити в новому КК загальну конфіскацію майна як вид додаткового покарання, хоча й унесла певні обмеження щодо його встановлення. Частина 2 ст. 59 КК передбачає можливість застосування конфіскації майна лише за тяжкі й особливо тяжкі корисливі злочини. Незважаючи на вказані обмеження, законодавче рішення щодо включення загальної конфіскації майна в систему покарань нам видається необґрунтованим і таким, що не лише не відповідає сучасним умовам розвитку суспільства та принципам кримінального права, а й суттєво порушує передбачені Конституцією України права людини [12, с. 391]. Адже людська істота залишається священною навіть для того суспільства, яке карає її [13, с. 261].

Зазначимо, що загальна конфіскація майна як вид додаткового покарання досить ефективно застосовувалася в період соціалізму, оскільки за умови відсутності приватної власності на знаряддя й засоби виробництва, заборони на здійснення громадянами підприємницької діяльності наявність значної кількості майна свідчила насамперед про здобуття його протиправним шляхом. Виходячи з цього, кримінальним законодавством у санкціях статей Особливої частини КК і встановлювалося як додаткове покарання безоплатне вилучення такого майна в осіб, які вчинили злочин. Загальна конфіскація майна в умовах соціалістичної системи господарювання хоча й призводила до серйозних негативних наслідків для засудженого та членів його сім'ї, але була менш болісною порівняно з її застосуванням у сучасних умовах. Пояснюється це тим, що рівень соціальної захищеності малозабезпечених верств населення під час соціалізму був значно вищим, а водночас із можливістю працевлаштування й одержання заробітної плати, не нижчої за прожитковий мінімум, давало можливість виживання навіть за умов примусового вилучення всього майна [12, с. 391].

Поряд із загальною конфіскацією в цей період розвитку кримінально-правової думки чимало питань виникло щодо з'ясування правової природи спеціальної конфіскації.

У теорії кримінального права того періоду існували різні точки зору на природу спеціальної конфіскації. Одні вчені вважали, що вона має кримінально-правову природу, й пропонували виокремити її в спеціальний правовий інститут, зокрема «Заходи безпеки», або передбачити її в Загальній частині КК України як покарання [14, с. 5].

Так, на думку Н.О. Гуторової, за правовою природою спеціальну конфіскацію майна варто зарахувати до заходів, що мають регулюватися нормами матеріального права, а норми процесуального права повинні встановлювати лише порядок її здійснення. Крім того, вона вважала, що найбільш доцільним є доповнення КК України спеціальним розділом, який об'єднував би заходи кримінально-правового характеру, що не є кримінальним покаранням (заходи безпеки), з уключенням до цього розділу положень, які регламентують конфіскацію майна [15, с. 63].

На думку іншої групи вчених, спеціальна конфіскація, як один із процесуальних засобів кримінального провадження, має кримінально-процесуальну природу й не повинна відображатися в кримінальному законодавстві. На думку Л.А. Гарбовського, спеціальна конфіскація є кримінально-процесуальним засобом [16, с. 8].

Один із провідних сучасних криміналістів України В.О. Навроцький стосовно спеціальної конфіскації майна також вважав, що краще цей інститут взагалі регламентувати в кримінально-процесуальному законодавстві [17, с. 411].

Г.М. Собко у своєму дисертаційному дослідженні відстоює точку зору, що спеціальна конфіскація – захід державного примусу і правовий наслідок злочину, який за своїм змістом є позбавленням винного особистого майна, що може бути здійснено тільки за рішенням суду, тому за цими ознаками вона належить до інституту кримінального покарання [18, с. 17].

Аналіз наведених точок зору на правову природу спеціальної конфіскації майна дає всі підстави вважати, що це питання залишилося дискусійним і остаточно не вирішеним.

Сучасний період: з набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» від 18.04.2013 р.

До прийняття Закону України від 18.04.2013 р. № 222-VII питання про конфіскацію майна й повернення предметів їх законному власникові регулювалося виключно санкціями деяких статей КК України та ст. 81 Кримінального процесуального кодексу України 1961 р., а з прийняттям у 2012 р. нового Кримінального процесуального кодексу України – ст. 100. На сьогодні кримінальне процесуальне вирішення цих питань, а також питання про відшкодування завданої майнової шкоди, спричиненої законному володільцю, набуло необхідної матеріальної (кримінально-правової) основи (Розділ XIV Загальної частини КК України).

Спеціальна конфіскація офіційно набула статусу іншого заходу кримінально-правового характеру.

Крім того, уперше в Україні на законодавчому рівні було дано офіційне визначення спеціальної конфіскації, яка, відповідно до ст. 96-1 КК України, полягала у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна за умови вчинення злочину у випадках, передбачених в Особливій частині КК України. Зі змісту цієї норми вбачається, що спеціальна конфіскація повинна застосовуватись виключно як захід кримінально-правового реагування на вчинення злочину. На нашу думку, це необгрунтовано б звужувало сферу її застосування. Поза нею залишалися реагування на факти вчинення суспільно небезпечних діянь із застосуванням зброї та інших небезпечних засобів неосудними й особами, які не досягли віку настання кримінальної відповідальності. Вважаємо, що спеціальна конфіскація повинна застосовуватись і в цих випадках. Тим більше, що побутує думка щодо визнання ексцесів неосудних та малолітніх кримінальними правопорушеннями.

13.05.2014 р. законодавцем унесено зміни до ст. 96-1 КК України, чим обмежено сферу застосування спеціальної конфіскації. Так, спеціальна конфіскація може бути застосована за умови вчинення злочину, передбаченого ст. ст. 354, 364-1, 364-2, 365-2, 368-369-2 КК України або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого зазначеними статтями.

Перелік злочинів, за вчинення яких може бути призначена спеціальна конфіскація, є вичерпним. Таке положення суперечить тому, що спеціальну конфіскацію включено до санкцій низки статей Особливої частини, які не включено до переліку зазначеного у ст. 96-1 КК України.

З метою усунення недоречності щодо неоднозначного розуміння кримінально-правової природи спеціальної конфіскації, ми пропонували внести зміни до санкцій норм, передбачених ст. ст. 176, 216, 240, 244, 246, 248 тощо КК України, у яких спеціальну конфіскацію сформулювати аналогічно внесеним змінам до санкцій ст. ст. 364, 366, 368, 368-2, 369, 369-2 КК України, виключивши з норм конкретні випадки її застосування [19].

Згідно із Законом від 23.05.2013 р. № 314-VII, КК України доповнено розділом XIV-1 «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб». Відповідно до вимог ст. 96-6 КК України, до юридичних осіб можуть бути судом застосовані такі заходи кримінально-правового характеру: 1) штраф; 2) конфіскація майна; 3) ліквідація. Аналізуючи положення вимог норм, закріплених у Розділі XIV-1 КК України та інших Розділів Загальної частини КК України, можна дійти висновку, що стосовно юридичних осіб можуть застосовуватись виключно засоби кри-

мінально-правового реагування, передбачені Розділом XIV-1 КК України. Юридичну особу не може бути притягнуто до кримінальної відповідальності, не можуть бути застосовані до неї інші засоби кримінально-правового реагування, крім штрафу, конфіскації майна й ліквідації.

Законом України від 07.10.2014 р. № 1689-VII внесено зміни до ст. 59 КК України. Законодавць розширив перелік злочинів, за які суд може призначати конфіскацію майна як додаткове покарання. Наразі конфіскацію майна суд має право призначати не лише у випадках учинення тяжких і особливо корисливих злочинів, а й у разі скоєння злочинів проти основ національної безпеки України та громадської безпеки незалежно від ступеня їх тяжкості, у випадках спеціально передбачених в Особливій частині КК України (ст. ст. 109–113 і 258–261 КК України).

На наше глибоке переконання, конфіскація майна – це анахронізм, якому не місце в КК України, тим більше недоречним видається розширення сфери її застосування.

Висновки. Поява останніми роками нових форм конфіскації зумовила появу нового підходу до розуміння кримінально-правової природи конфіскації як засобу кримінально-правового реагування на кримінальні правопорушення. Водночас прослідковується непослідовність законодавця в регламентації спеціальної конфіскації та розширення меж застосування загальної конфіскації, яка, на нашу думку, є пережитком минулого. Залишення конфіскації майна як покарання в КК України не може гарантувати захист приватної власності громадян. Вважаємо, що подальші наукові розробки варто спрямувати на з'ясування правової спеціальної конфіскації й конфіскації майна щодо юридичних осіб як форм кримінально-правового реагування на кримінальні правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Керівні основи з кримінального права РСФРР від 12.12.1919 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sss7311.htm>.
2. Декрет РНК РСФРР від 16 квітня 1920 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lawfirm.ru/comments/index.php?id=9513>.
3. Про конфіскацію усього рухомого майна громадян, що втекли за межі республіки або переходять до сьогоднішнього часу : Декрет РНК РСФРР від 19.10.1920 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=ESU;n=9534>.
4. Про конфіскацію і реквізицію майна приватних осіб в місцевостях, звільнених від недруга : Декрет РНК РСФРР від 28.03.1921 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=ESU;n=9638>.
5. История 5 советского уголовного права / [А.А. Герцензон, Ш.С. Грингауз, Н.Д. Дурманов, М.М. Исаев и др.] – М. : Юрид. изд-во Минюста СССР, 1948. – 466 с.
6. Кримінальний кодекс Української Соціалістичної Радянської Республіки від 23.08.1922 р. // Збірник узаконень УСРР. – 1922. – № 36. – Ст. 553.
7. Цимбал П. Конфіскація майна в Україні : історико-правовий аспект / П. Цимбал, Л. Гарбовський // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 2. – С. 116–121.
8. Дуюнов В.К. Дополнительные наказания : теория и практика / В.К. Дуюнов, А.Л. Цветинович. – Фрунзе: Илим, 1986. – 240 с.
9. Ной И.С. Вопросы теории наказания в советском уголовном праве / И.С. Ной. – Саратов : Из-во Саратовского гос. ун-та, 1962. – С. 155.
10. Стручков Н.А. Уголовная ответственность и её реализация в борьбе с преступностью / Н.А. Стручков. – Саратов : Из-во Саратовского гос. ун-та, 1978. – 287 с.
11. Бажанов М.И. Наказание в проекте УК Украины // Проблемы законности : респ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В.Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 1999. – Вип. 38. – С. 167–179.
12. Гуторова Н. Конфіскація майна як вид кримінального покарання : проблеми захисту прав людини // Матеріали регіональної науково-практичної конференції «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні», 13–14 лютого 2003 р., Львів. нац. ун-т імені І. Франка. – Львів, 2003. – С. 391–393.
13. Ансель М.М. Новая социальная защита (гуманистическое движение в уголовной политике) / М.М. Ансель ; перевод с франц. Н.С. Лапшиной ; под ред. и со вступительной статьей А.А. Пионтковского. – М. : Прогресс, 1970. – 312 с.
14. Горбачова І.М. Заходи безпеки у кримінальному праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / І.М. Горбачова. – Одеса, 2008. – 20 с.

15. Гуторова Н. Конфіскація майна за кримінальним правом України: проблеми та перспективи / Н. Гуторова, О. Шаповалова // Право України. – 2010. – № 9. – С. 56–65.
16. Гарбовський Л.А. Процесуальне забезпечення конфіскації майна в кримінальному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / Л.А. Гарбовський. – К., 2008. – 20 с.
17. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації : [навчальний посібник] / В.О. Навроцький. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.
18. Собко Г.М. Конфіскація за кримінальним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Г.М. Собко ; НАНУ Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2008. – 20 с.
19. Єрмак О.В. Ще раз про правову природу спеціальної конфіскації у кримінальному праві / О.В. Єрмак // Науково-практична Інтернет-конференція «Спеціальна конфіскація в правовій системі України : юридична природа, особливості регламентації, перспективи її вдосконалення» (1–7 лютого 2014 р., Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://center.law.univ.kiev.ua/index.php/tezy-konferentsii/item/11-yermak-o-v-shche-raz-pro-pravovu-pryrodu-spetsialnoi-konfiskatsii-u-kryminalnomu-pravi>.

КАПУСТИНА К. О.,

здобувач кафедри загальноправових дисциплін
факультету права та масових комунікацій
(Харківський національний університет
внутрішніх справ)

УДК [342.951:351.74](477)

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ІНСПЕКЦІЇ УКРАЇНИ

У статті визначено сутність кадрового забезпечення кримінально-виконавчої інспекції України. Розглянуто питання реалізації кадрової політики в діяльності вказаної установи. Звернуто окрему увагу на визначення змісту термінів «кадри» та «кадрове забезпечення діяльності кримінально-виконавчої інспекції України». Розглянуто окремі особливості останнього. Запропоновано й обґрунтовано шляхи вдосконалення кадрового забезпечення діяльності кримінально-виконавчої інспекції України.

Ключові слова: кримінально-виконавча інспекція, кадри, кадрова політика, кадрове забезпечення, покарання.

В статье определена сущность кадрового обеспечения уголовно-исполнительной инспекции Украины. Рассмотрены вопросы реализации кадровой политики в сфере деятельности указанного учреждения. Особое внимание уделено определению сущности терминов «кадры» и «кадровое обеспечение деятельности уголовно-исполнительной системы Украины». Рассмотрены отдельные черты последнего. Предложены и обоснованы пути совершенствования кадрового обеспечения деятельности уголовно-исполнительной инспекции Украины.

Ключевые слова: уголовно-исполнительная инспекция, кадры, кадровая политика, кадровое обеспечение, наказание.

